

Geografia

Klasa 6

Wymagania edukacyjne na ocenę.

Celujący.

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić przyczynę różnicy w długości promienia równikowego i biegunowego;
- wytłumaczyć, co to jest geoida.
- odczytać z mapy wartości długości geograficznej z dokładnością do minut;
- omówić znaczenie południka zerowego i 180°.
- odczytać z mapy wartości szerokości geograficznej z dokładnością do minut;
- omówić pochodzenie nazw charakterystycznych równoleżników.
- odczytać położenie obszaru;
- obliczyć jego rozciągłość południkową i równoleżnikową;
- omówić zastosowanie GPS
- porównać teorię geocentryczną i heliocentryczną.
- wyjaśnić konsekwencje ruchu obrotowego Ziemi dla roślin, zwierząt i człowieka.
- obliczyć różnicę czasu słonecznego dla dowolnych punktów na Ziemi.
- omówić konsekwencje zmiany oświetlenia Ziemi;
- przeanalizować wysokość Słońca nad horyzontem w różnych porach roku w najbliższym otoczeniu.

- wyjaśnić związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami oświetlenia, strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów
- wskazać na mapie główne pasma górskie i podać ich najwyższe szczyty;
- scharakteryzować środowisko geograficzne dowolnej części Europy, korzystając z mapy fizycznogeograficznej.
- przedstawić historyczne uwarunkowania istniejącego podziału na Europę Zachodnią i Wschodnią.
- ocenić trwałość granic w Europie.
- opisać kolejne etapy integracji Europejskiej od Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali po Unię Europejską w obecnym kształcie.
- na podstawie mapy tematycznej wskazać inne miejsca w Europie położone na granicy płyt litosfery i opisać zależność między położeniem a występowaniem wulkanizmu i trzęsień ziemi.
- określić na podstawie mapy klimatycznej Europy strefę klimatyczną i cechy klimatu danego kraju Europy.
- ocenić sytuację demograficzną Europy;
- podać przykłady prorodzinnych rozwiązań w krajach europejskich.
- wyjaśnić pojęcie rewitalizacji miast;
- określić przyczyny rewitalizacji miast lub ich fragmentów;
- na przykładzie Londynu zaprezentować pozytywne skutki rewitalizacji miast.
- opisać wybrane produkty lub potrawy pochodzące z Danii i Węgier i wyjaśnić ich związek z kierunkiem rozwoju rolnictwa w danym kraju.
- ocenić perspektywę energetyczną wybranego kraju i całej Europy.
- wyjaśnić znaczenie wydajności pracy w nowoczesnej gospodarce;
- przedstawić proces produkcji w nowoczesnych zakładach przemysłowych na przykładzie francuskich zakładów lotniczych.
- podać przykład państwa Europy Południowej, wskazując na zależność rozwoju turystyki od środowiska przyrodniczego;

- wskazać i uzasadnić kierunek przyszłego rozwoju branży turystycznej w krajach Europy Południowej.

- ukazać korzyści z podjęcia prac nad odnawialnymi źródłami energii i magazynowaniem energii

w ośrodkach badawczych Nadrenii Północnej-Westfalii;

- prognozować dalsze kierunki rozwoju zakładów przemysłowych Nadrenii-Północnej Westfalii.

- porównać stopień trudności organizacji wycieczki na Litwę

i na Białoruś, biorąc pod uwagę konieczność przekroczenia granicy UE;

- zachęcić do odwiedzenia Litwy i Białorusi, używając merytorycznych argumentów.

- wymienić i wskazać na mapie zabytki Czech i Słowacji wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

- zaproponować działania, których podjęcie poprawiłoby sytuację społeczną, gospodarczą i polityczną na Ukrainie;

- zaprezentować własne stanowisko na temat postawy, jaką powinna obrać Polska w relacjach z Ukrainą.

- uzasadnić, na przykładzie Rosji, że struktura importu i eksportu może świadczyć o poziomie rozwoju gospodarczego kraju.

- ocenić zmianę relacji polsko-niemieckich w okresie od drugiej wojny światowej do czasów współczesnych;

- zaproponować działania mające na celu zapobieganie mowie nienawiści i eskalacji napięć w relacjach Polski z Ukrainą i Rosją.

Bardzo dobry.

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić jeden z dowodów

na kulistość Ziemi;

- określić, z czego wynikają różnice w kształtach siatek kartograficznych.
- zdefiniować długość geograficzną;
- na podstawie wartości długości geograficznej znaleźć odpowiedni południk na mapach w różnych skalach.
- zdefiniować szerokość geograficzną;
- na podstawie wartości szerokości geograficznej znaleźć odpowiedni równoleżnik na mapach w różnych skalach.
- na podstawie podanych współrzędnych geograficznych odszukać punkt na mapach w różnych skalach;
- określić współrzędne geograficzne punktów skrajnych różnych obiektów;
- skorzystać z GPS.
- omówić teorię geocentryczną;
- omówić teorię heliocentryczną.
- zdefiniować pojęcia związane z pozorną wędrówką Słońca po niebie.
- wyjaśnić potrzebę wprowadzenia czasu strefowego i urzędowego.
- przedstawić zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.
- wyjaśnić różnice wynikające z różnego oświetlenia Ziemi w poszczególnych strefach;
- wskazać konsekwencje przyrodnicze różnego oświetlenia terenu w różnych strefach.
- scharakteryzować typy wybrzeży występujące w Europie i wskazać ich przykłady na mapie;
- wskazać na mapie i podać nazwy obiektów geograficznych, wzdłuż których przebiega umowna granica między Europą i Azją.

- przedstawić historyczne procesy mające wpływ na współczesny obraz polityczny Europy: wojny, kolonializm.
- podać przykłady konfliktów, które doprowadziły do powstania nowych państw w Europie.
- wymienić przykłady społecznych i gospodarczych przemian, które nastąpiły w krajach Unii Europejskiej, będących skutkiem integracji.
- opisać związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi;
- opisać powstawanie grzbietu śródoceanicznego i doliny ryftowej.
- wskazać na mapie Europy miejsca, w których przebieg granic stref klimatycznych został zmodyfikowany przez czynniki klimatotwórcze;
- wyjaśnić znaczenie czynników klimatotwórczych w tworzeniu klimatu.
- podać przykłady państwa dużym wewnętrznym zróżnicowaniem językowym i kulturowym.
- opisać konsekwencje zróżnicowania demograficznego społeczeństwa Europy.
- podać przykłady cech różniących Londyn i Paryż;
- wymienić i ocenić pozytywne i negatywne aspekty zamieszkiwania w wielkiej metropolii
- porównać cechy rolnictwa Danii i Węgier, uwzględniając zarówno warunki naturalne, uwarunkowania pozaprzyrodnicze, główne kierunki upraw i chowu oraz wydajność rolnictwa.
- ocenić czy struktura produkcji energii w danym kraju jest nowoczesna i przyjazna środowisku;
- wykazać związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranego kraju Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii.
- ocenić rolę nowoczesnej energetyki w rozwoju gospodarczym Francji;
- ocenić rolę nowoczesnego transportu w rozwoju gospodarczym Francji.
- scharakteryzować problemy społeczno-gospodarcze państw basenu Morza Śródziemnego.

- wymienić największe atrakcje antropogeniczne w krajach Europy Południowej i powiązać je z określonym rodzajem turystyki
- wyjaśnić przyczyny zmian poziomu bezrobocia w Nadrenii Północnej-Westfalii w czasie trwania restrukturyzacji przemysłu;
- wykazać związek pomiędzy unowocześnianiem przemysłu a działalnością ośrodków badawczych i uczelni wyższych.
- wymienić cechy wyróżniające środowisko geograficzne Litwy i Białorusi;
- zaplanować wycieczkę na Litwę i Białoruś, uwzględniając atrakcje kulturowe i przyrodnicze.
- opisać przyrodnicze i kulturowe atrakcje turystyczne Czech i Słowacji;
- uzasadnić konieczność ochrony walorów przyrodniczych, np. poprzez wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO.
- przedstawić problemy relacji Ukrainy z Rosją;
- ocenić aneksję Krymu, biorąc pod uwagę jej uwarunkowania prawne i polityczne oraz wpływ na stabilność w Europie Środkowo-Wschodniej;
- ukazać złożoność sytuacji społecznej na Ukrainie w kontekście jej integracji z UE lub Rosją.
- wyjaśnić pozytywny i negatywny wpływ warunków naturalnych na życie mieszkańców Rosji.
- scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Ukrainą, Litwą, Czechami i Słowacją;
- porównać relacje Polski z Niemcami i Rosją;
- opisać powiązania gospodarcze Polski z wybranymi sąsiadami.

Dobra.

Uczeń potrafi:

- wymienić dowody na kulistość Ziemi;

- wymienić cechy południków i równoleżników.
 - wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°;
 - odczytać wartości długości geograficznej z map o różnych skalach;
 - wskazać półkulę dla danej długości geograficznej.
 - wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe;
 - odczytać wartości szerokości geograficznej z map o różnych skalach;
 - wskazać półkulę dla danej szerokości geograficznej.
 - odczytać współrzędne geograficzne punktu na mapie;
 - wskazać punkty skrajne różnych obiektów geograficznych;
 - wskazać, kiedy używamy GPS>
 - określić dzisiejsze poglądy na położenie Ziemi w Układzie Słonecznym;
 - podać cechy planet i gwiazd.
 - wyjaśnić cechy ruchu obrotowego Ziemi;
 - ze zrozumieniem używać pojęć związanych z pozorną wędrówką Słońca po niebie.
 - określić strefy czasowe, w których znajduje się Polska;
 - określić różnicę czasu na wschód i na zachód od Polski.
 - wymienić daty przesilen;
 - wskazać zależności między dniami przesilen a porami roku.
 - wymienić cechy poszczególnych stref oświetlenia Ziemi;
 - wskazać krainy geograficzne należące do danej strefy.
-
- wskazać na mapie i nazwać największe wyspy i półwyspy Europy;
 - wskazać i nazwać skrajne punkty na mapie Europy.
 - podać stolice państw Europy;
 - wskazać na mapie regiony geopolityczne i podać przykłady państw do nich należących.

- na wybranych przykładach ocenić korzyści i zagrożenia wynikające ze wspólnej polityki w ramach Unii Europejskiej (np. wspólna polityka rolna, wspólna waluta).
- wymienić skutki, jakie dla mieszkańców Islandii wynikają z położenia na granicy płyt litosfery;
- wyjaśnić znaczenie terminu gejzer;
- opisać mechanizm powstawania gejzerów.
- wskazać na mapie orientacyjny zasięg stref klimatycznych;
- podać przykłady obszarów o klimacie astrefowym.
- wyjaśnić przyczyny zróżnicowania ludów Europy;
- podać przykłady państw, na terenie których przebywa duża liczba imigrantów.
- na podstawie map porównać położenie i kierunki rozwoju przestrzennego Londynu i Paryża;
- scharakteryzować wybrane cechy demograficzne ludności Londynu i Paryża;
- wyjaśnić znaczenie transportu zbiorowego w funkcjonowaniu wielkich metropolii.
- na podstawie map tematycznych porównać warunki naturalne panujące w Danii i na Węgrzech;
- opisać rolnictwo Danii i Węgier, uwzględniając główne uprawy i chów zwierząt oraz wydajność rolnictwa.
- wymienić i uzasadnić, które kraje mają sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju różnych form energetyki odnawialnej.
- wyjaśnić pojęcie nowoczesne technologie;
- wymienić cechy nowoczesnego przemysłu na przykładzie przemysłu francuskiego;
- wymienić co najmniej trzy cechy nowoczesnej gospodarki Francji.
- przedstawić cechy charakterystyczne

rzeźby terenu i warunki klimatyczne w państwach

basenu Morza Śródziemnego;

- **ocenić klimat śródziemnomorski, pod kątem przydatności dla turystyki.**
- **wymienić trzy cechy niemieckiego przemysłu, dzięki którym ten sektor stał się podstawą niemieckiej gospodarki;**
- **porównać wpływ zakładów przemysłowych na środowisko przyrodnicze Nadrenii Północnej- Westfalii dawniej i obecnie.**
- **zaprezentować atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi związane z polskim dziedzictwem kulturowym;**
- **wyjaśnić znaczenie Wilna i Ostrej Bramy dla budowania i zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego na Litwie.**
- **przygotować listę atrakcji turystycznych Czech i Słowacji dla wybranych grup turystów (np. młodzieży, seniorów).**
- **wyjaśnić negatywny wpływ korupcji na rozwój gospodarczy krajów na przykładzie Ukrainy;**
- **opisać przebieg rewolucji ukraińskiej w 2013 r.;**
- **wskazać na mapie regiony Ukrainy, w których toczą się konflikty zbrojne.**
- **opisać zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Rosji;**
- **scharakteryzować gospodarkę Rosji.**
- **scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Rosją i Niemcami;**
- **opisać korzyści płynące ze współpracy Polski z sąsiednimi państwami – członkami NATO i UE;**
- **podać przykłady wpływu relacji Polski z sąsiadami na życie ucznia szkoły podstawowej w Polsce.**

Dostateczna.

Uczeń potrafi:

- **wymienić dowód na kulistość Ziemi;**

- wskazać elementy siatki geograficznej na globusie i kartograficznej na mapie.
- zdefiniować pojęcia: bieguny, południk zerowy i 180°;
- wymienić cechy długości geograficznej
- zdefiniować pojęcia: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe;
- wymienić cechy szerokości geograficznej.
- wskazać, z których linii siatki odczytujemy długość i szerokość geograficzną;
- wskazać na mapie główne kierunki geograficzne.
- wymienić elementy Układu Słonecznego;
- podać kolejność planet w Układzie Słonecznym.
- wymienić cechy ruchu obrotowego Ziemi;
- wskazać kierunek ruchu i zmianę czasu, jaka w związku z nim następuje.
- wymienić rodzaje czasów;
- korzystając z mapy stref czasowych, odczytać godzinę we wskazanych miejsca na Ziemi.
- wymienić cechy ruchu obiegowego Ziemi;
- używać pojęcia związanego z ruchem obiegowym Ziemi;
 - wymienić astronomiczne pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi.
- omówić rejony występowania poszczególnych stref oświetlenia Ziemi;
- wymienić krainy geograficzne należące do danej strefie
- wskazać na mapie i nazwać główne morza i ocean otaczające Europę;
- określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby.
- podać przykłady państw niepodległych, terytoriów zależnych oraz państw nieuznawanych na arenie międzynarodowej.
- wyjaśnić, na czym polega integracja państw w ramach Unii Europejskiej;
- na przykładzie Polski podać korzyści wynikające z integracji w ramach UE.

- opisać zjawiska zachodzące wzdłuż grzbietu śródoceanicznego na oceanie Atlantyckim;
- wyjaśnić znaczenie terminów: wulkanizm, trzęsienia ziemi.
- podać przykłady modyfikacji klimatu strefowego przez czynniki klimatotwórcze.
- podać przykłady świadczące o dużym zróżnicowaniu ludów Europy;
- wyjaśnić przyczyny starzenia się społeczeństwa Europy.
- podać podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy);
- wyjaśnić przyczyny szybkiego rozwoju Londynu i Paryża;
- podać przykłady atrakcji turystycznych Londynu i Paryża.
- opisać warunki naturalne, od których zależy rozwój rolnictwa;
- na podstawie klimatogramów porównać warunki klimatyczne w Danii i na Węgrzech.
- określić odnawialność danego źródła energii;
- wskazać kraje Europy zasobne w surowce energetyczne.
- opisać strukturę zatrudnienia we Francji;
- podać przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów.
- opisać główne walory środowiska przyrodniczego basenu Morza Śródziemnego;
- wyjaśnić różnice między turystką masową, kwalifikowaną i agroturystyką;
- wyjaśnić różnice między turystyką krajoznawczą i wypoczynkową.
- wymienić przyczyny restrukturyzacji przemysłu Nadrenii Północnej-Westfalii;
- nazwać surowce naturalne, dzięki którym rozwinęły się pierwsze zakłady przemysłowe Nadrenii Północnej-Westfalii.
- opisać krajobrazy Litwy i Białorusi, które stanowią walory turystyczne tych krajów;

- podać przykłady obiektów wpisanych na listę UNESCO znajdujących się na Litwie i Białorusi.
- wymienić potrzeby i oczekiwania turystów;
- połączyć potrzeby i oczekiwania turystów z wybranymi atrakcjami turystycznymi Czech i Słowacji.
- wymienić przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły na Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 r.;
- na podstawie wykresu porównać rozwój gospodarczy Polski i Ukrainy;
- podać przyczyny wyludniania się Ukrainy.
- opisać na podstawie klimatogramów klimat w różnych częściach Rosji;
- na podstawie mapy gospodarczej omówić rozmieszczenie surowców mineralnych Rosji.

Dopuszczająca.

Uczeń potrafi:

- wymienić dowód na kulistość Ziemi;
- wskazać elementy siatki geograficznej na globusie i kartograficznej na mapie.
- zdefiniować pojęcia: bieguny, południk zerowy i 180°;
- wymienić cechy długości geograficznej.
- zdefiniować pojęcia: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe;
- wymienić cechy szerokości geograficznej.
- wskazać, z których linii siatki odczytujemy długość i szerokość geograficzną;
- wskazać na mapie główne kierunki geograficzne.
- wymienić elementy Układu Słonecznego;
- podać kolejność planet w Układzie Słonecznym.
- wymienić cechy ruchu obrotowego Ziemi;

- wskazać kierunek ruchu i zmianę czasu, jaka w związku z nim następuje.
- wymienić rodzaje czasów;
- korzystając z mapy stref czasowych, odczytać godzinę we wskazanych miejscach na Ziemi.
- wymienić cechy ruchu obiegowego Ziemi;
- używać pojęcia związane z ruchem obiegowym Ziemi;
 - wymienić astronomiczne pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi.
- omówić rejony występowania poszczególnych stref oświetlenia Ziemi;
- wymienić krainy geograficzne należące do danej strefy.
- wskazać na mapie i nazwać główne morza i ocean otaczające Europę;
- określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby.
- podać przykłady państw niepodległych, terytoriów zależnych oraz państw nieuznawanych na arenie międzynarodowej.
- wyjaśnić, na czym polega integracja państw w ramach Unii Europejskiej;
- na przykładzie Polski podać korzyści wynikające z integracji w ramach UE.
- opisać zjawiska zachodzące wzdłuż grzbietu śródoceanicznego na oceanie Atlantyckim;
- wyjaśnić znaczenie terminów: wulkanizm, trzęsienia ziemi.
- podać przykłady modyfikacji klimatu strefowego przez czynniki klimatotwórcze.
- podać przykłady świadczące o dużym zróżnicowaniu ludów Europy;
- wyjaśnić przyczyny starzenia się społeczeństwa Europy.
- podać podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy);
- wyjaśnić przyczyny szybkiego rozwoju Londynu i Paryża;
- podać przykłady atrakcji turystycznych Londynu i Paryża
- opisać warunki naturalne, od których zależy rozwój rolnictwa;

- na podstawie klimatogramów porównać warunki klimatyczne w Danii i na Węgrzech.
- określić odnawialność danego źródła energii;
- wskazać kraje Europy zasobne w surowce energetyczne.
- opisać strukturę zatrudnienia we Francji;
- podać przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów
- opisać główne walory środowiska przyrodniczego basenu Morza Śródziemnego;
- wyjaśnić różnice między turystką masową, kwalifikowaną i agroturystyką;
- wyjaśnić różnice między turystyką krajoznawczą i wypoczynkową.
- wymienić przyczyny restrukturyzacji przemysłu Nadrenii Północnej-Westfalii;
- nazwać surowce naturalne, dzięki którym rozwinęły się pierwsze zakłady przemysłowe Nadrenii Północnej-Westfalii.
- opisać krajobrazy Litwy i Białorusi, które stanowią walory turystyczne tych krajów;
- podać przykłady obiektów wpisanych na listę UNESCO znajdujących się na Litwie i Białorusi.
- wymienić potrzeby i oczekiwania turystów;
- połączyć potrzeby i oczekiwania turystów z wybranymi atrakcjami turystycznymi Czech i Słowacji.
- wymienić przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły na Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 r.;
- na podstawie wykresu porównać rozwój gospodarczy Polski i Ukrainy;
- podać przyczyny wyludniania się Ukrainy.
- opisać na podstawie klimatogramów klimat w różnych częściach Rosji;

- na podstawie mapy gospodarczej omówić rozmieszczenie surowców mineralnych Rosji.